

Den svære 2'er

AROS
HELGENÆS
SAMSØ
AROS

< På turen mod Helgenæs kunne vi se hinanden en gang imellem

De gamle vikinger kendte turen så godt, at de kaldte den "spritruten", fordi de kunne sejle den på mjød, svampe og dumdristighed. I dag ville vi måske kalde den Scooter-trekanten, fordi man godt kan blive væk på den et par timer i tågen og komme til at sejle over for rødt i Mols-Liniens kørebane.

AF NIELS CHR. HANSEN FOTO LARS PETER SCHRØDER

Vi var kommet væk fra hinanden. Midt ude mellem Molshoved og Sletterhage. I bølger, der til tider gik fra 1 ½ til 2 meters højde og en vind på 10 m/s fra sydvest. Ikke store brækkende bølger, men med lidt skum på toppen. Slut med hyggesnak, mere koncentration og tavshed.

Vi holdt sammen, så godt vi kunne, altså lige bortset fra de to, der var kommet et godt stykke foran. Aftalen var at gå i land, når vi nåede et par kilometer inden Sletterhage fyr, før stranden bliver til stenvold.

Aftaler har det med at smuldre, når man koncentrerer sig om at ride hver eneste bølge af, og fokus snævrer sig hurtigt ind om fordæk, bølger, næste tag og tanken på fast grund under fødderne. Sådan må de to ude i horisonten også have følt. De så sig aldrig tilbage.

Udsigten havde ellers været så lovende for vores tur. Gode, håndterbare vindstyrker og måske blot et par byger fra vest. Successen fra en tidligere tur skulle gentages: Aarhus Havkajakklub til Molshoved og videre til Sletterhage med overnatning. Derefter kryds mod syd til Samsø og videre til Tunø med overnatning. Og søndag hjem til Aarhus. Stærke, rutinerede kajakroere med erfaring og overskud. God forhåndsinteresse, 11 havde meldt sig på vores forum.

Men efterhånden som vejrudsigten blev mere mørk og tydelig, faldt interessen mærkbart, og dagen før afgang raslede afbuddene ind proportionalt med lavtrykket. Vinland, Grønland og Færøerne blev ikke fundet af dem, der

blev hjemme i grubehusene og landbruget, mens de lavede kamme, dragtnåle og slængkapper.

Vi seks, der gennemførte strabadserne, fandt det sidste afbud på en runesten på Sletterhage med teksten: "Jeg har fået en virus og kan ikke komme med til England. Skidtmads kendt for en ringe (...) (ulæseligt, men sandsynligvis "immunforsvar") rejste denne sten. PS.: Jeg vil gerne med til Frankerriget."

Vi vikinger bærer ikke nag, så hvis Skidtmads kan tage sig sammen og trække fra på åren, må han godt komme med på næste tur til Normandiet. Han elsker jo æblebrændevin, lufttørret skinke, franske bondepiger og munkeøl i varmen.

Læ for natten

På afstand af brændingen lurede vi på et godt sted at lande. Vi havde planer om at crashe et tomt sommerhus og bruge plænen til teltning. Nødhavn, som det hedder. De gamle vikinger havde jo også et afslappet forhold til ejendomsretten, i hvert fald når det handlede om andres. Hvis man kommer længere mod syd og næsset med fyrtårnet, består stranden af en stenvold, som ikke kan holde på pløkkerne i blæsten, og nu ville vi i læ og have lukket ned for larmen af vind og bølger.

Vi lander, og kajakkerne bliver slæbt helt ind i bevoksningen ovenfor den gamle tangkant, og vi rekognoscerer. Valget står mellem to sommerhuse: Et stort, sort med terrasse og panoramavinduer, der med diskret stolthed fremviser,

hvad ordentlige mennesker foretrækker. Og så en lille, blå knaldhytte fra 50'erne med tæt nedrullede træpersiennet og en græsplæne lige stor nok til fire telte. Den udvendige vandhane er endog lukket for vinteren, så kysten er klar og valget let.

Vi indlogerer os hos småfolkene. Ikke umiddelbart en stolt vikings logik, for vi regner jo instinktivt med at få større hug, hvis den "rige" familie skal finde os på sin green. Faktisk er det sådan usselrygge ræsonnerer, men vi er heller ikke helt os selv efter turen i vaskemaskinen.

Telefondækningen gør ikke forskel på rig og fattig, og der er et elendigt signal på begge matrikler, men det lykkes os at skabe forbindelse mellem de to "udbrydere" og basecamp. De er gået rundt om fyrspidsen, landet i stenvoldshelvedet og har slået lejr på et stykke græs, hvor de er i god behold.

Asetro

Vi har som sagt været hele turen igennem to måneder før – i magsvejr. Tre dage uden ret mange krusninger på vandet og ikke den store fornemmelse af vikingeblood i årene. Vi kaldte det "Vikingeturen", fordi det får fantasien på glet og sælger oplevelsen så godt. Men det er heller ikke helt løgn, for vikingerne var talrige i området i den sidste del af jernalderen, og de har drønet rundt lige her, vidner fund om både på havbund og i jorden under Aarhus. I en brønd på Store Torv fandt arkæologerne et mølespil indridset i en dæksplanke fra et skib af nordisk type.

Sådan et spil ville gøre underværker på en dag med vindstille og ikke en skid at gøre ved det. Forestil dig samtalen omkring spillet, mens sejlet hænger slapt ned, og skipper hvert øjeblik kan finde på at beordre årerne frem.

"Har I hørt om han den nye gud, de er kommet med fra de varme lande?"

"Jesus?"

"Ja, ham den lille svagpisser, de sømmede op på nogle skibsplanker i Middelhavet. Han hænger bare der med hovedet og siger, de skal vende den anden kind til, hvis de får hug."

"Jeg regner ham ikke. Vores guder ville aldrig finde sig i sådan noget. De ville vende deres bare til og fjærte på fjenden."

"Nu vil de nye have en kirke i Aros, men det får de ikke. De kan til nød få et sted ude vest for palisaderne – ikke inden for byvolden."

"Det har de allerede fået," er der en, der ved. "De har bygget en kryptkirke af

frådsten til Vor Frue, kalder de hende. Men hun hedder i virkeligheden jomfru Maria og er ham Jesus' mor."

"Jomfru!? Og mor!?"

"Ja, det er noget med, at hun har fået barn med heldighånden, og Jesus er guds søn."

Den lader vi lige stå, mens latteren omkring brædspillet lægger sig. "Det er simpelthen så langt ude, at de kun kunne have troet det i bronzealderen," er der en, der griner.

Men de skulle blive klogere. Vor Frue Kirke endte med at ligge midt i Aarhus, efter at bymuren bare måtte rykkes udad, som byen voksede – og i dag ville vikingerne fra Aros skulle gå fra åens vadedest op til Immervad og gennem Magasins afdeling for herreparfumer for straks efter at støde på den fine, gamle kirke, hvor Jesus hænger på korset og ser lidende ud og ikke ligner nogen barsk viking. At det skulle komme så vidt! Og den nye, kristne domkirke med tilhørende torve optager nærmest hele deres oprindelige, gamle boplads. De gamle guder ville rotere i deres grave.

Saga om en mand med havetraktor

Men tilbage til os på Vikingetur II, der som skibbrudne har slået os ned på plænen ved et forladt sommerhus. To timer efter landingen, da de fire telte er slået op, og alt indenfor det skærmende krat af mirabeller ligner Jerusalems ødelæggelse – da dukker "småfolkene" op på en funklende ny havetraktor! Tada!

For hede hule, hvor blev vi små, og usle og krybende. I indkørslen, hvor grusvejen bliver til græs, postkasse og privat grund, holder en grøn havetraktor med en meget stor mand på. "Hvad i alverden laver I?" siger han og kigger forfærdet rundt, mens han mine afslører, at han også kan blive vred, hvis vi spiller vores kort forkert.

"Vi er omvandrende kedelflikkere og frie romaer, der er kommet væk fra vores land," kunne vi sige og anslå en let og

spøgefuld tone. Eller: "Vi er resterne af Palles Tivoli." Det sagde vi ikke, for det var hverken sjovt eller troværdigt.

Vi sagde: "Vi har søgt nødhavn og var nødt til at finde et sted at overnatte, og huset her så øh ubeboet ud, og så tænkte vi ..."

"Hvor kommer I fra?"

"Vi kommer fra Aarhus."

"Aarhus!" gentager han med hævet stemme. "Så ville I sgu da være kommet gennem landsbyen her oppe, hvor jeg kommer fra."

"Ja, men vi kommer i havkajak, og bølgerne blev bare for høje, og vi måtte finde et sted at overnatte til i morgen, hvor vi skal videre."

Ikke noget med at nævne Samsø, for det ligger ude i hampen for denne mand, som ligner et stort spørgsmålstegn, og som kan selvdestruere, hvad øjeblik det skal være.

"Jeg har lige købt denne her traktor og vil slå græsset ved mit badehus," siger han og slår ud med hånden i en bevægelse, der hentyder til hans besatte plæne. Så bliver han blød og siger: "Det havde jeg glædet mig til, men ... jeg kommer klokken 10 i morgen og gør det."

"Åh, tusind tak," svarer vi og mærker pludselig ømheden i skuldre og lænd. "Vi kan godt være ude klokken 8," tilbyder en (ingen navne nævnt), der aldrig mere skal forhandle på vores vegne.

"Klokken 8, så siger vi det." Den store, rare mand vender maskineriet og kører væk ad grusvejen, og vi kan næsten ikke tro vores eget held.

"Sagde du klokken 8? Han var tilfreds med 10!"

"Ja, det var en svips. Jeg blev bare så lettet, at jeg havde lyst til at give noget."

Varslingssystemet før og nu

Det er ikke fordi, vi ikke har været advaret om skiftende vejr i denne weekend. Tv-avisernes vejrudsigter er tilpas udflydende og kan ikke bruges af rigtige søfolk i lokalområderne. Vi har ➤

01. Her er skybruddet drevet forbi os østover til Helgenæs
02. Afbuds-bauta fra en wannabe-viking, der mistede helbredet.
03. Husbesættterne efter at have fået tilladelse til en enkelt overnatning

FOTO: THORKIL NIELSEN

1

FOTO: NIELS CHR. HANSEN

2

FOTO: JAN MØLLER JENSEN

3

også været inde på DMI's lokaludsigter og sågar YR, den norske ditto, og her er vi blevet spået forbigående lortevær. Som ægte vikinger har vi lagt en lille madgave til Njord, så han ikke bliver for ustyrlig, når vi krydser – og så er vi stået ud alligevel, fordi vi er rutinerede havkajakroere.

Vikingetidens varslingsystem var ikke så sofistikeret, men omfattende nok til deres brug. Alene på Djursland har otte steder navnet Bavneshøj, på Samsø omkring andre otte med afslørende navne og på Helgenæs knejser Ellemandsbjerget. Alle med en kendt funktion som "fyrbakker", hvorfra der kunne signaleres med bål og røg, hvis der var fare på færde. Altså fjender eller andre røvere, der nærmede sig Aros og de øvrige beboelser.

Og beboelser var der en guds velsignelse af i området. Christian V's markbøger fra middelalderen gav forskerne oplysninger om 103 lokaliteter med snekkenavne i hele landet, og alle kunne man sejle til. Snekker var ro- og sejlskibe, som indgik i ledingsflåden, som kunne udkommanderes til krig. De er typisk placeret et stykke inde i landet, tilbagetrukne og beskyttede fra kystlinjen. Alene på Samsø er der otte steder, der hedder noget med snekke, og vores eget sted i Aarhus hed i de gamle annaler Snekkeeng og ligger ved Aarhus Å og genbrugsstationen Eskelund. Når skibene ikke blev brugt i længere tid, lå de tilbagetrukket og gemt for fjendernes lumpne blikke et stykke inde i landet. Ganske som hvis du boede op ad en befærdet vej og var den heldige ejer af en Rolls Royce – du ville da ikke parkere den ved rendestenen, men med sikkerhed køre den ind i indkørslen og dække den til med en carport eller i det mindste en presenning fra Silvan.

Vores forfædre gravede Kanhavekanalen på Samsø, slæbte vikingeskibe over Draget på Helgenæs og opfandt VOK (Vikingerne's Operative Kommando) og omdannede hele Aarhusbugten til et strategisk vandland. Vi er efterkommere af stolte grundejere havetraktor eller ej.

Hjem i skybrud

Næste morgen rør et par af os hen mod fyrtårnsspiden af Helgenæs for at få kontakt med vores to "frontløbere", men til vores store lettelse kommer de frem over bølgerne, inden vi er kommet en kilometer. Få minutter senere er hele banden samlet igen. Seks glade havkajakroere med en historie at fortælle. ➡

Men vi skal også videre. Den planlagte tur sydpå til Samsø og Tunø virker ikke så dragende mere, for vejrudsigten lover dårligt vejr fra vest, og det vil give os hård vind og sidebølger fra højre over det elleve kilometer lange kryds. Vi beslutter at skære turen en dag ned og gå mod Aarhus via Molshoved – altså durk hjem igen ad samme vej, vi kommer fra.

For at det ikke skal være løgn, har vi endnu en gang bølger og vind skråt ind forfra, og stedet med de knap to meter høje bølger ligger og venter på os midt i krydset fra Sletterhage og Molshoved ud for Begtrup Vig.

Men efter frokost går det hjem stik vest, desværre også i en vind, der giver os op til 10 m/s lige i snotten.

Det er simpelthen for sygt. Vi står nærmest stille ud for Molshoveds skrænter, mens et skud foran os får Aarhus til

at forsvinde i blåsorte regnbyger – og i næste øjeblik er det over os. Vi ror som idioter, der ikke kan andet. Men intet nytter i vindstød op i 15 meters-klassen. Regnen pisker os i ansigterne. Hvor længe vil det vare? Der er intet andet at gøre end at komme i land, hvad der så end sker. Ror og finner op, front mod den smalle sandstrand neden for skrænten og ind med udstigning, inden skummet tager os med igen.

Sådanne landinger er ikke smukke. De er uden for kategori. De bliver udført i overlevelseshold med begyndende tunnelsyn. Nogle rammer sten, andre får kajakken bredfyldt med vand, alle hjælper hinanden så godt, det lader sig gøre.

Mols-Liniens færgebølger gør alt meget værre og tager kajakerne helt oppe ved skrænternes fod for at føre

dem ud igen. Vi farer rundt og stopper udviklingen i fem minutter – så er det slut, og skybruddet blæser videre mod Helgenæs.

Lettelsen er så tyk, at man kan skære i den. Latter, lettelse og genfortælling – dramatiske overdrivelser i hver lille beretning. Som al anden god vikingehistorie skal det gå videre i beretningerne om dengang, der var mænd og kvinder til. Og hold da kæft, hvor er vi lettede.

Den gode stemning holder langt hjem over Aarhusbugten på trods af ødelagte rørsystemer og sand i sæderne og modvind på 10 m/s.

Vi skal hjem at skrive historie. ●

Kilde: Vikingernes Aros, Moesgård Museum 2005